

ਉੱਤਰੀ ਪੱਛਮੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਲਈ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਜੈਵ ਸੰਵਰਧਿਤ ਖੇਤੀ ਕਿਸਮਾਂ: ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370, ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371 ਅਤੇ ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372

ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗੇਤੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ : ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

ਜਲਵਾਯੂ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਅਨੁਕੂਲਤਾ:

ਭਾ.ਕ੍ਰੀ.ਅਨੂ.ਪ.- ਭਾਰਤੀ ਕਣਕ ਅਤੇ ਜੌਂ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਨ, ਕਰਨਾਲ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਕਰਨ ਵੈਦੇਹੀ (ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370), ਕਰਨ ਵਰਿੰਦਾ (ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371) ਅਤੇ ਕਰਨ ਵਰੁਣਾ (ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372) ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਮੈਦਾਨੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗੇਤੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2023 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਦਿੱਲੀ, ਰਾਜਸਥਾਨ (ਕੋਟਾ ਅਤੇ ਉਦੈਪੁਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਝਾਂਸੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਠੂਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ), ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਊਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਪਾਉਂਟਾ ਵੈਲੀ) ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ (ਤਾਈ ਖੇਤਰ) ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

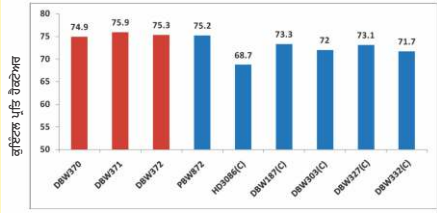
ਕਰਨ ਵੈਦੇਹੀ (ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370), ਕਰਨ ਵਰਿੰਦਾ (ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371) ਅਤੇ ਕਰਨ ਵਰੁਣ (ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372) ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ:

- ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਿਡ ਰਿਸਰਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਣਕ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਉੱਚ ਝਾੜ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਟਰਾਇਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਔਸਤ ਝਾੜ ਸਾਰੀਆਂ ਚੈਕ ਕਿਸਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ, ਤਿੰਨੋਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 85.0-87.0 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਅਤੇ ਔਸਤ ਝਾੜ 74.9-75.9 ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।
- ਇਹਨਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸਥਿਰਤਾ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਯੰਤ੍ਰਕਾਂ ਲਈ ਚੰਗੀਆਂ ਨਤੀਜੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਤਿੰਨੋਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370, ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371 ਅਤੇ ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372 ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

ਕਿਸਮਾਂ	ਸੰਭਾਵੀ ਝਾੜ (ਕੁਇੰਟਲ/ਹੈਕਟੇਅਰ)	ਔਸਤ ਝਾੜ (ਕੁਇੰਟਲ/ਹੈਕਟੇਅਰ)	ਕੰਨ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ (ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ)	ਪੱਕਣ ਦੀ ਮਿਆਦ (ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ)	ਪੌਦੇ ਦੀ ਉਚਾਈ (ਸੈ.ਮੀ.)	1000 ਅਨਾਜ ਦਾ ਭਾਰ (ਗ੍ਰਾਮ)
ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370	74.9	86.9	102	151 (148-153)	99 (98-100)	41
ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371	75.9	87.1	102	150 (147-153)	100 (97-103)	46
ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372	75.3	84.9	106	151 (149-153)	96 (95-97)	42

ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370, ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371 ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372 ਦੀਆਂ ਚੈੱਕ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਸਤ ਝਾੜ

ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ

ਇਹ ਕਿਸਮਾਂ ਪੀਲੀ ਅਤੇ ਭੂਰੀ ਜੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਰਾਸੀਮ ਕਿਸਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਧਕ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370, ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371 ਅਤੇ ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372 ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਨਾਲ ਬੰਟ ਰੋਗ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਧਕ ਪਾਈ ਗਿਆ ਹਨ।

ਕਣਕ ਦੇ ਅਨਾਜ ਗੁਣ:

- ◆ ਤਿੰਨੋਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 12.0% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਕਟੋਲੀਟਰ ਦਾ ਭਾਰ 78.0 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜੋ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- ◆ ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371 ਦੇ ਅਨਾਜ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਆਇਰਨ (44.9 ਪੀਪੀਐਮ) ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ (39.9 ਪੀਪੀਐਮ) ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- ◆ ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372 ਦੇ ਅਨਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਕ (40.8 ਪੀਪੀਐਮ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ) ਉਪਲਬਧ ਹੈ।
- ◆ ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370 ਦਾ ਉੱਚ ਚਪਾਤੀ ਸਕੋਰ (8.3/10) ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਚਪਾਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਪੈਕੇਜ

ਕਿਸਮਾਂ	ਚਪਾਤੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਸਕੋਰ	ਹੈਕਟੋਲੀਟਰ ਬੋਝ	ਪ੍ਰੋਟੀਨ (%)	ਆਇਰਨ ਤੱਤ (ਪੀਪੀਐਮ)	ਜ਼ਿੰਕ ਤੱਤ (ਪੀਪੀਐਮ)
ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370	8.3	78.2	12.0	37.9	37.8
ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371	7.7	81.0	12.2	44.9	39.9
ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372	7.6	80.8	12.2	37.8	40.8

ਉੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਪੈਕੇਜ

- ◆ ਬੀਜ ਦਾ ਇਲਾਜ ਟੇਬੁਕੋਨਾਜ਼ੋਲ 2% ਡੀਐਸ @ 1 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਬੀਜ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ◆ ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ: ਅਕਤੂਬਰ 20- ਨਵੰਬਰ 05
- ◆ ਬੀਜ ਦੀ ਦਰ: 100 ਕਿਲੋ ਬੀਜ/ਹੈਕਟੇਅਰ
- ◆ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ: ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, 150% ਐਨ.ਪੀ.ਕੇ. ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਰੈਗੂਲੇਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 15 ਟਨ/ਹੈਕਟੇਅਰ ਘਰੇਲੂ ਖਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ◆ ਗਰੋਥ ਰੈਗੂਲੇਟਰ: ਅਗੇਤੀ ਬਿਜਾਈ ਅਤੇ 150% ਐਨ.ਪੀ.ਕੇ. ਗ੍ਰੋਥ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਕਲੋਰਮਾਕੁਆਚਲੋਰਾਈਡ (CCC) @ 0.2% + ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਟੇਬੁਕੋਨਾਜ਼ੋਲ 250 ਈਸੀ @ 0.1% ਦਾ ਦੋ ਵਾਰ (ਪਹਿਲੇ ਨੌਡ ਅਤੇ ਫਲੈਗ ਲੀਫ ਤੇ) ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ।
- ◆ ਗ੍ਰੋਥ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਦੇ 100 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ 200 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਕਲੋਰਮਾਕੁਆਟ ਕਲੋਰਾਈਡ ਅਤੇ 100 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਟੇਬੁਕੋਨਾਜ਼ੋਲ (ਵਪਾਰਕ ਉਤਪਾਦ ਮਾਤਰਾ ਟੈਂਕ ਮਿਸ਼ਰਣ) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- ◆ 200 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਕਲੋਰਮਾਕੁਆਚਲੋਰਾਈਡ ਅਤੇ 100 ਮਿ.ਲੀ. ਟੇਬੁਕੋਨਾਜ਼ੋਲ (ਵਪਾਰਕ ਉਤਪਾਦ ਮਾਤਰਾ ਟੈਂਕ ਮਿਕਸ) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 100 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਿਯੰਤਰਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋ।
- ◆ ਸਿੰਚਾਈ: ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਫਸਲ ਨੂੰ 5 ਤੋਂ 6 ਸਿੰਚਾਈਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸਿੰਚਾਈ 21 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 20-25 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ੋ ਤੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਦ੍ਰਸ਼ਾਂਤ: ਚੰਦਰ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਹਨੀਫ ਖਾਨ, ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਉਮੇਸ਼ ਕਾਂਬਲੇ, ਭੂਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਿਆਗੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨੋਂਦਰ ਸਿੰਘ (2023)। ਉੱਤਰੀ ਪੱਛਮੀ ਸੈਦਾਨਾਂ ਲਈ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਜੈਵ ਸੰਵਰਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ: ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 370, ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 371 ਅਤੇ ਡੀਬੀਡਬਲਯੂ 372.

ਪੰਨਾ ਨੰ: 4. ਕਾਪੀਆਂ: 1000.

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ: ਨਿਦੇਸ਼ਕ, ਡਾ.ਕ੍ਰੀ.ਅਨੂ.ਪ.-ਭਾਰਤੀ ਕਣਕ ਅਤੇ ਜੌਂ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਨ, ਕਰਨਾਲ-132001

ਕਿਸਾਨ ਹੈਲਪਲਾਈਨ ਨੰਬਰ
(ਟੋਲ ਫਰੀ)

1800 180 1891

ਫਰ ਕਰਮ, ਫਰ ਭਰਮ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾ ਡਰਮਾਫਰ
ਗ਼ਾਣੀਯ ਕੁਥਿ ਤਨੁਬੰਧਨ ਪਰਿਯੁਕਤ

Agrisearch with a human touch